

Quick-scan Flora- en faunawet

Herontwikkeling Witterweg 44a te Bovensmilde

Definitief

Opdrachtgever:

Van der Lee en Krol
De heer G.J.P.M. Krol
Liniedijk 1
5473 NR Heeswijk Dinther

Opdrachtnemer:

Eelerwoude Noord
Venekoterweg 54
8431 HH Oosterwolde
Tel.: 0516-523062 Fax: 0516 – 523316
e-mail: info@eelerwoude.nl
<http://www.eelerwoude.nl>

Project nr. 2912

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
Teddy Dolstra	Roelof Jan Koops	18-03-2009

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doel	1
1.2	Leeswijzer	1
2.	SITUATIE EN PLANVORMING	2
2.1	Gebiedsbeschrijving	2
2.2	Beleidskader	3
2.3	Ruimtelijke ingrepen	4
3.	METHODEN	5
4.	INVENTARISATIE RESULTATEN.....	6
4.1	Inleiding.....	6
4.2	Flora.....	6
4.3	Vogels.....	6
4.4	Zoogdieren.....	6
4.5	Amfibieën & reptielen	7
4.6	Vissen en ongewervelden.....	7
5.	CONCLUSIES EN ADVIES	8
5.1	Flora- en fauna wet.....	8
5.2	Toetsing aan Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk	8
5.3	Conclusie en advies	8
5.4	Afbakening	9
Literatuur		
Bijlage I: Wetgeving		
Flora- en faunawet		
Habitatrichtlijn		

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

De heer Krol is voornemens om in het kader van de Ruimte voor Ruimte regeling op het perceel Witterweg 44a te Bovensmilde drie woningen te bouwen.

De vorige eigenaar, de heer K. de Gier runt momenteel op de locatie het loon- en mestdistributiebedrijf Kees de Gier. Voor een goed toekomstperspectief is uitbreiding noodzakelijk. Uitbereiding aan de Witterweg 44a is niet mogelijk vanwege milieubelemmeringen en verkeersoverlast. Hierdoor is de heer De Gier uitgeweken naar een nieuwe locatie aan de Grietmanswijk en heeft het perceel aan de Witterweg verkocht aan de heer Krol.

In de gebouwen zullen straks geen agrarische activiteiten meer plaats vinden. Dit betekent dat niet langer geïnvesteerd zal worden in het onderhoud van deze gebouwen, waardoor de staat van onderhoud van deze gebouwen op termijn zal verslechteren.

De opdrachtgever is daarom voornemens de bedrijfsgebouwen en de bedrijfswoning te slopen. Om de sloopkosten en de waarde van de bedrijfsgebouwen te compenseren heeft de opdrachtgever gekozen om gebruik te maken van de Ruimte voor Ruimte regeling (zie: "Inrichtingsplan Ruimte voor Ruimte", *Eelerwoude, januari 2008*)

Omdat de ontwikkeling een ruimtelijke ingreep betreft, dient, alvorens gestart wordt met de werkzaamheden, de activiteit getoetst te worden aan de van toepassing zijnde natuurwetgeving, in dit geval de Flora- en faunawet.

Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 maakt geen deel uit van de opdracht, zoals die aan Eelerwoude is aangeboden.

De heer Krol heeft Eelerwoude gevraagd om de verkenning met betrekking tot de Flora- en faunawet uit te voeren. Met deze verkenning wordt beoogd een inschatting te maken van de kans, dat door de ingreep soorten die in het kader van de Flora- en faunawet beschermd zijn, geschaad worden. Aan de hand van deze

inschatting worden aanbevelingen gedaan over de noodzaak tot het uitvoeren van een vervolgonderzoek.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de huidige situatie en de gewenste ontwikkeling beschreven. Tevens worden hier de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet kort samengevat. In hoofdstuk 3 wordt de onderzoeksmethodiek voor deze verkenning beschreven. Hoofdstuk 4 behandelt de resultaten, op basis waarvan in hoofdstuk 5 een advies wordt gegeven.

2. SITUATIE EN PLANVORMING

2.1 Gebiedsbeschrijving

De ligging van het plangebied is in onderstaande figuren weergegeven.

Figuur 1 a/b. Locatie plangebied

Het plangebied is gelegen ten zuidwesten van het dorp Bovensmilde ten zuiden van Assen. Ten noordwesten van de locatie bevindt zich vakantie-/bungalowpark Witterzomer. Aan de oostkant ligt het Natura 2000 gebied Witterveld. Het Witterveld maakt onderdeel uit van het Europese netwerk van beschermde natuurgebieden Natura 2000 en is tevens habitatrictlijngebied.

Het plangebied wordt grotendeels begrensd door jonge singelstructuren. Het perceel is grotendeels verhard ten behoeve van de bedrijfsvoering. Op het perceel bevinden zich een woning met bijbehorende agrarische opstallen. Dit betreffen enkele loodsen en kapschuren welke voornamelijk dienst doen als

wagenberging en opslag. Verder is een mestsilo op het terrein aanwezig.

De volgende foto's geven een impressie van het plangebied.

Foto 1. Overzicht plangebied
(bron: www.maps.google.nl).

Foto 2. De aanwezige woning.

Foto 3. Overzicht van een deel van het bedrijventerrein.

Foto 4. Wagenberging, één van de aanwezige opstallen.

2.2 Beleidskader

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten- en diersoorten en gaat hierbij uit van het 'nee, tenzij'-beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd zijn.

In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet heeft in die zin dan ook de nodige consequenties bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor een nadere toelichting op

de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage I.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 voorziet met name in de bescherming van gebieden en hun bijbehorende natuurwaarden als habitattypen en –soorten (Natura 2000). Wanneer als gevolg van de geplande activiteit een negatief effect zou kunnen optreden op deze natuurwaarden dient hiervoor een vergunning worden aangevraagd via een verstorings- en verslechteringsstoets (lichte toets). Wanneer er sprake is van een significant negatief effect op één of meerdere natuurwaarden dient een vergunningprocedure te worden doorlopen via een passende beoordeling (zware toets). Deze procedures gelden ook wanneer er sprake is van externe werking, dat wil zeggen wanneer een handeling buiten de begrenzing van het beschermde gebied voor een negatief effect zorgt binnen het gebied.

Direct ten oosten van planlocatie (circa 900 meter) bevindt zich het Natura 2000-/Habitatrichtlijngebied Witterveld. Het Witterveld is tevens aangewezen als Beschermd Natuurmonument.

Het Witterveld is een heide- en hoogveengebied en maakte in het verleden onderdeel uit van de uitgestrekte Smildervenen. Vrijwel het gehele oorspronkelijke hoogveengebied is afgegraven. Het Witterveld is echter door een samenloop van omstandigheden gespaard gebleven van ernstige ontwatering en afgraving. In het gebied worden vochtige en droge heidevegetaties, rustend hoogveen en levende hoogveenvegetaties en plaatselijk opgaand bos, enkele schraalgraslanden en open water aangetroffen. Er is een goed ontwikkelde gradiënt van hoogveen naar droge heide op zandgrond aanwezig, waarin alle bijbehorende habitattypen goed ontwikkeld voorkomen. In de heide liggen enkele pingoruïnes.

2.3 Ruimtelijke ingrepen

Het huidige terrein zal worden omgevormd naar een geschikte woonlocatie. Hiervoor zullen de huidige schuren, loodsen en mestsilos worden gesaneerd. Daarvoor in de plaats worden twee nieuwe woningen gerealiseerd. De huidige woning zal eveneens worden gesaneerd en herbouwd. De nieuw te bouwen woningen zullen aansluiten bij de uitstraling van het landschap. De nieuwe erven zullen ruimtelijk van elkaar worden gescheiden door smalle singels. Dit geeft een landschappelijke meerwaarde en geeft privacy.

Een inrichtingsschets van het project is opgenomen als bijlage II.

3. METHODEN

De quick-scan Flora en faunawet zelf is geen soortgerichte inventarisatie. Met een quick-scan wordt beoordeeld in hoeverre een aanvullende soortgerichte inventarisatie van bepaalde soortgroepen gewenst is.

De quick-scan Flora en faunawet bestaat uit een veldbezoek en een literatuurstudie, waarvan de uitkomsten worden samengevat in een rapportage.

Het veldbezoek heeft door een ecologisch deskundige van Eelerwoude plaatsgevonden op 13 maart 2009. Tijdens dit veldbezoek is aandacht besteed aan drie aspecten:

1. De waarneming van dieren. Dit aspect is van beperkt belang vanwege het eenmalig karakter van het veldbezoek. Bovendien worden veel dieren die mogelijk wel in het gebied voorkomen in het winterseizoen niet waargenomen.

2. De waarneming van sporen van dieren. Veelal is de aanwezigheid van dieren beter vast te stellen aan de hand van sporen. Hierbij valt te denken aan pootafdrukken (prenten), graafsporen, hollen, uitwerpselen en prooi-resten. Het type waarneming zegt vaak veel over het gedrag wat dieren in het plangebied uitvoeren. Dit is onder meer: foerageren, migratie, voortplanting en schuilen / dekking zoeken.

3. Beoordeling van het gebied als potentieel leefgebied voor dieren en als groeiplaats voor planten. Door de gebiedskenmerken, zoals huidige gebruik, vegetatiesamenstelling en structuur en ligging ten opzichte van natuurgebieden te vergelijken met de eisen die planten en dieren stellen aan hun groeiplaats en leefgebied, kan hiervan een goed indruk worden verkregen. Vooral de minder algemene tot zeldzame, en daarmee vaak strikt beschermde soorten stellen meestal hoge eisen aan hun leefgebied. De kenmerken van het gebied geven een goede indicatie of deze soorten hier te verwachten zijn en daarmee of

een volledig, inventariserend onderzoek nodig is.

Bij de literatuurstudie is gebruik gemaakt van verspreidingsatlassen van diverse soortgroepen (zie literatuurlijst). De gegevens uit de literatuur zijn aanvullend op de gebiedsbeoordeling. Zo kan de aanwezigheid van een beschermde soort die blijkt uit de literatuur, aanleiding zijn om extra aandacht te besteden aan de beoordeling van de habitateisen van deze soort in het plangebied. Omgekeerd kan de vermoede aanwezigheid van een soort op basis van gebiedskenmerken worden geverifieerd aan de hand van de reeds bekende verspreidingsgegevens.

Overigens zal de afwezigheid van een bepaalde soort in de literatuur nooit aanleiding zijn om er zonder meer vanuit te gaan dat deze soort niet voorkomt. De gegevens zijn vaak globaal en soms enige jaren oud. De expertise van de onderzoeker stelt hem in staat over de ontbrekende soorten een uitspraak te doen.

Voor de literatuurstudie is geen gebruik gemaakt van ingekochte gegevens van derden zoals het bijvoorbeeld het Natuurloket of Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's).

4. INVENTARISATIE RESULTATEN

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de bevindingen uit het veldbezoek en de literatuur per soortgroep weergegeven.

4.2 Flora

Binnen het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. De planlocatie bestaat voornamelijk uit erfverharding, gebouwen, windsingels en opslag. De bermen langs de Witterweg zijn niet noemenswaardig schraal, waardoor geen beschermde soorten als grasklokje zijn te verwachten.

Uit de literatuur (Werkgroep Florakartering Drenthe, 1999) blijkt dat in de directe nabijheid wel enkele beschermde soorten groeien zoals valkruid, klokjesgentiaan, wilde gagel en koningsvaren. Deze soorten komen voor in een heideterreintje van de camping Witterzomer. Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen welke erop wijzen dat deze soorten binnen het plangebied voorkomen.

4.3 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn enkele vogels en sporen van vogels aangetroffen. Onder de dakrand van de woning werd een huismussenkolonie aangetroffen. Dit kon eveneens worden afgelezen aan de witte sporen op de muur, afkomstig van de uitwerpselen. De huismus wordt tevens vermeld op de Rode lijst als 'kwetsbaar'.

Verder zijn in beide kapschuren, welke dienst doen als wagenberging en opslag, een behoorlijk aantal braakballen aangetroffen van de torenvalk en in beperkte mate oude braakballen van de kerkuil, eveneens een soort van de Rode lijst. Enkele verse torenvalk braakballen duiden op recent gebruik van één van de kapschuren als slaapplaats. Er zijn geen roestplaatsen van kerkuil aangetroffen evenals nestkasten voor deze soort. Mogelijk dat de dieren (met name torenvalk) met

regelmaat 's nacht gebruik maken van de ijzeren balken van de kapschuren om te overnachten. Gezien de vele braakballen heeft de soort een vaste rust en verblijfplaats op het erf. Deze is ontheffingsplichtig.

Het relatief grootschalige erf is waarschijnlijk een ideaal jachtterrein voor uilen.

Naast verblijfplaatsen van de huismus en torenvalk zijn nesten aangetroffen van houtduif, merel en zwarte kraai. Daarnaast bieden de schuren en jonge singels een geschikte nestgelegenheid voor soorten als winterkoning, zwarte roodstaart, zanglijster, spreeuw en ekster.

Er zijn geen bomen aangetroffen welke geschikt zijn voor holenbroeders zoals spechten of uilen.

Foto 5. Aangetroffen braakballen van torenvalk in één van de kapschuren.

4.4 Zoogdieren

Insecteneters en knaagdieren

Gezien de aanwezige biotopen kan verondersteld worden dat mogelijk een aantal muizensoorten voorkomen. Hierbij gaat het met name om algemene soorten als: veldmuis, rosse woelmuis, bosmuis en gewone bosspitsmuis. Mogelijk dat het erf onderdeel uitmaakt van het jacht-/of foerageergebied van konijn, egel, woelrat en mol.

Marterachtigen

Binnen het plangebied zijn geen sporen aangetroffen welke duiden op de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van marterachtigen. Aangezien de steenmarter en bunzing echte zwervers zijn met een aanzienlijke homerange is de verwachting dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het totale jachtgebied van deze soorten. De kleinere marterachtigen, wezel en hermelijn, zijn over het algemeen meer gebonden aan open grasachtige vegetaties en worden niet direct binnen het plangebied verwacht.

Vleermuizen

Binnen het plangebied is zijn zowel de woning als de loodsen potentieel geschikt als rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Vooral de loodsen kunnen dienen als foerageergebied voor de gewone grootoorvleermuis. Tijdens het veldbezoek zijn hiervoor echter geen aanwijzingen in de vorm van mest aangetroffen. De gebouwen zijn enkelwandige damwandloodsen en zijn vanwege het ontbreken van vorstvrije en stabiele ruimtes ongeschikt als overwinteringverblijfplaats voor vleermuizen. De gewone grootoorvleermuis maakt gebruik van loodsen om te foerageren.

De aanwezige jonge bomen in de singels zijn niet geschikt als verblijfplaats vanwege hun geringe omvang en het daardoor ontbreken van geschikte holtes.

Mogelijk dat deze singels wel onderdeel uitmaken van het jachtgebied van enkele vleermuizen. Uit de literatuur blijkt dat aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger en grootoorvleermuis in de omgeving (Blokhuizen et al., 1992). Als gevolg van de herontwikkeling zullen in de nieuwe situatie meer singels in het gebied worden gerealiseerd, afgewisseld met open plekken. Een dergelijke inrichting zal ten goede komen aan de vleermuizen als geschikt foerageergebied.

Overige zoogdiersoorten

Naast de genoemde zoogdieren zijn achter op het erf sporen aangetroffen van reeën in de vorm van prenten en verse uitwerpselen. Verder is het aannemelijk dat de vos en das in de omgeving voorkomen. Er zijn echter geen

sporen (graafputjes o.i.d.) aangetroffen welke duiden op nabij gelegen dassenburcht.

4.5 Amfibieën & reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën en reptielen aangetroffen. In de omgeving, met name het Witterveld, komen diverse zeldzame en minder algemene soorten voor waaronder adder, heikikker en levendbarende hagedis. Deze dieren zijn echter sterk gebonden aan het biotoop (natte) heide en worden niet in en direct rondom het plangebied verwacht. De tussenliggende agrarische percelen worden intensief gebruikt. Mogelijk dat genoemde amfibieën en reptielen in de winter wel gebruik maken van mogelijk binnen het plangebied aanwezige schuilplaatsen. Amfibieën houden een winterslaap in vochtige vorstvrije ruimten zoals kruipruimten of kelders. Algemene soorten als bruine kikker en gewone pad worden sporadisch binnen het plangebied verwacht. Mogelijk migrerend.

4.6 Vissen en ongewervelden

Voor vissen geldt dat binnen het plangebied geen geschikt habitat aanwezig is; waterhoudende watergangen ontbreken.

Overige soorten

De overige in de Flora- en faunawet opgenomen (strikt beschermde) soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het onwaarschijnlijk is dat het plangebied voor deze soorten een functie vervuld. Hierbij moet worden gedacht aan soorten uit de groepen van dagvlinders, libellen, kevers en mieren. Volgens de literatuur komen op het Witterveld in ieder geval 2 beschermde vlinders voor: het heideblauwtje en het veenhooibeestje. Deze soorten zijn gebonden aan grootschalige heideterreinen.

5. CONCLUSIES EN ADVIES

5.1 Flora- en fauna wet

Binnen de planlocatie komen een aantal soorten voor welke beschermd zijn binnen de Flora- en faunawet. In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie beschermingscategorieën (zie bijlage 1). Mogelijk voorkomende soorten die vallen in categorie 2 en 3 vragen om aanvullende maatregelen. In onderstaande tabel zijn deze soorten op een rij gezet, en is de status aangegeven met betrekking tot de Flora- en faunawet.

soort	gebruik plangebied	status
muizen	leefgebied	cat. 1
egel	onderdeel leefgebied	cat. 1
mol	leefgebied	cat. 1
woelrat	leefgebied	cat. 1
steenmarter	onderdeel leefgebied	cat. 2
bunzing	onderdeel leefgebied	cat. 1
ree	onderdeel leefgebied	cat. 1
bruine kikker	onderdeel leefgebied	cat. 1
gewone pad	onderdeel leefgebied	cat. 1
Amfibieën / reptielen	Mogelijk overwinterend	cat. 1/2/3
broedvogels	broedgebied	cat. 2
Kerkuil/ Torenvalk	rustplaats	cat. 2
vleermuizen	mogelijk foeragerend, rustplaats en verblijfplaats (woning)	cat. 3

5.2 Toetsing aan Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk

De sloop van de huidige opstallen en de bouw van de nieuwe woningen dienen te worden getoetst aan de natuurbeschermingswet 1998 gezien de nabije ligging van het Natura 2000-gebied Witterveld. Of een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is, is afhankelijk van de uitkomsten van deze toetsing en het oordeel van het bevoegd gezag voor het uitvoeren van de NBW 1998; het College van GS van Drenthe.

5.3 Conclusie

Op het huidige (bedrijven)terrein zijn voor de lange termijn 3 woningen voorzien. Uit de Quick-scan blijkt dat het plangebied voor een aantal algemene soorten geschikt leefgebied vormt (of een onderdeel daarvan is). Voor het verstoren van deze algemene soorten (cat. 1) geldt echter een landelijke vrijstelling. De algemene zorgplicht dient wel in acht genomen te worden.

Omdat met de sloop een vaste rust en verblijfplaats van torenvalk verloren gaat, zal voor deze soort een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aangevraagd moeten worden.

Er dient nader onderzoek plaats te vinden naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen, welke mogelijk het woonhuis gebruiken als zomer en/of winterverblijf. Hierbij wordt in het vliegseizoen van vleermuizen (medio april t/m september) de woning en de directe omgeving hiervan met behulp van een bat-detector onderzocht om het terreingebruik door vleermuizen vast te stellen.

Voor de efficiëntie wordt voorgesteld om te wachten met het aanvragen van een ontheffing voor torenvalk tot na het vleermuisonderzoek. Er kan dan gekeken worden of er ook voor vleermuissoorten een ontheffing aangevraagd moet worden. Wij kunnen dit dan voor u verwerken in één rapportage.

5.4 Advies

Naast de algemene soorten is het plangebied en zijn directe omgeving (beplanting) geschikt als broedgebied voor diverse vogels. Omdat vogels in de broedperiode niet verstoord mogen worden, wordt geadviseerd om eventueel te verwijderen beplanting te verwijderen buiten de broedperiode. De broedperiode loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. Ook buiten deze periode mogen geen

broedende vogels worden verstoord, ongeacht de soort.

Met betrekking tot het sporadisch voorkomen van de kerkuil wordt geadviseerd om voor de sloop een nestkast voor deze soort op te hangen. Dit, om de lokale kerkuilenpopulatie te versterken.

Voor meer informatie over het plaatsen van nestkasten wordt verwezen naar de site van de diverse uilenwerkgroepen: www.uilen.org/. Omdat zich onder het dak van de woning mussen gevestigd hebben wordt in kader van mitigatie en compensatie aanbevolen om enkele mussenpannen of mussen koloniekasten te gebruiken op de nieuw te realiseren woningen. Meer informatie over mussen koloniekasten is te vinden op www.waveka.nl.

Sloop van de opstallen dient buiten het broedseizoen plaats te vinden.

Foto 6. Gierzwaluw /mussenpan.

Figuur 2. Mussen koloniekast.

Naast (broed)vogels kunnen, gezien nabijheid van het Witterveld, in de winter mogelijk beschermde amfibieën worden aangetroffen in vochtige en vorstvrije ruimten. Wanneer dergelijk ruimten aanwezig zijn wordt geadviseerd deze te verwijderen buiten de winterperiode. Mocht dit in de winterperiode gepland zijn dan dienen deze ruimten eerst te worden geïnventariseerd op het voorkomen van overwinterende amfibieën door een ter zake kundige, die tevens de aangetroffen amfibieën over kan brengen naar een nabij gelegen of gerealiseerde overwinteringsplek.

Tenslotte wil Eelerwoude u wijzen op de zorgplicht met welke een ieder te allen tijde rekening dient te houden met betrekking tot flora en fauna. De zorgplicht houdt in dat er met voldoende zorg moet worden omgegaan met flora en fauna welke bij de inrichting aan wordt getroffen. Hierbij kan gedacht worden aan kikkers, muizen en mollen welke bij verstoring in de gelegenheid gesteld moeten worden om te vluchten. Deze kunnen tijdens de werkzaamheden eveneens worden verzameld in bakken om vervolgens te worden teruggezet op een soortgelijke beschutte plaats.

5.4 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten uit deze rapportage.

Tevens aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

LITERATUUR

Literatuur

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Laar, V. van, Smeenk, C., & J.B.M. Thissen, 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*, KNNV / Contactgroep Zoogdiereninventarisatie, Utrecht / Arnhem.

Consulentschap NBLF Drenthe, 1992. *Valkruid in Drenthe*, Kerkhove, Beilen.

Libellenwerkgroep Drenthe, 2004. *Libellen in Drenthe*, Libellenwerkgroep Drenthe, Assen.

Limpens, H. K., Mosterd & W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. *Besluit Rode Lijsten flora en fauna*.

Nie, de H.W., 1996. *Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen*, Media Publishing, Doetinchem.

Vlinderwerkgroep Drenthe, 2003. *Dagvlinders in Drenthe*, Uitgeverij PubliQue, Emmen.

Werkgroep Florakartering Drenthe, 1999. *Atlas van de Drentse Flora*, Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs BV, Haarlem.

Gebruikte website's:

www.ravon.nl

www.vzz.nl

www.minlnv.nl

www.waveka.nl

www.uilen.org.nl

BIJLAGE I: WETGEVING

Flora- en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden.

Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van de bruine rat, de zwarte rat en de huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voor zover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet, ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Alle vogels in Nederland zijn gelijk beschermd, conform de Vogelrichtlijn. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waarvoor nesten of vaste- rust en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven genoemd geldt een vrijstelling, indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Habitatrichtlijn

Inleiding

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) is in 1992 vastgesteld en in 1994 in werking getreden. De Habitatrichtlijn beoogt de instandhouding van de biologische diversiteit in Europa. De lidstaten nemen met name maatregelen voor het in gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen van natuurlijke habitats en wilde planten- en diersoorten.

Het basisprincipe van de Habitatrichtlijn is, zoals gezegd het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het grondgebied van de Europese Unie. De bescherming richt zich op:

- gebieden met natuurlijke habitattypen van Europa (Bijlage I Habitatrichtlijn);
- gebieden waarin zeldzame of minder algemene soorten voorkomen (Bijlage II Habitatrichtlijn) en
- zeldzame en minder algemene wilde planten- en diersoorten (Bijlage IV Habitatrichtlijn).

Bescherming van habitats

Om dit te bereiken wordt een Europees ecologisch netwerk gevormd van speciale beschermingszones, Natura 2000 genaamd. Dit netwerk moet de betrokken typen natuurlijke habitats en soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen. Het Natura 2000-netwerk bestrijkt ook de speciale beschermingszones uit de Vogelrichtlijn (79/409/EEG).

Voor de realisatie, het behouden of herstellen van gebieden worden:

- instandhoudingsmaatregelen getroffen voor de speciale beschermingszones, zoals beheerplannen of wettelijke maatregelen die aansluiten bij de ecologische eisen van de habitats en soorten die in het gebied voorkomen;
- passende maatregelen getroffen om er voor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert;
- passende maatregelen getroffen om er voor te zorgen dat er geen significant storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de gebieden zijn aangewezen, voor zover de factoren een significant effect kunnen hebben;
- voor plannen die niet direct verband houden met het in stand houden van de natuurlijke habitats en significante effecten kunnen hebben, passend beoordeeld op de gevolgen voor het gebied. Er wordt pas toestemming gegeven wanneer met zekerheid gesteld kan worden dat er geen aantasting plaats vindt.
- indien een plan ondanks een negatieve beoordeling, bij het ontbreken van alternatieven en/of dwingende redenen van openbaar, toch moet worden gerealiseerd, alle nodige compensatiemaatregelen getroffen.

Bescherming van soorten

Naast de bescherming van natuurlijke habitats geldt een strikte bescherming van de in bijlage IV van de Habitatrichtlijn vermelde planten- en diersoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Voor de bescherming van deze planten- en diersoorten zijn een aantal verbodsbepalingen opgesteld, die tevens in de Flora- en faunawet zijn opgenomen. Hiervoor is onder andere een verbod ingesteld op:

- het opzettelijk doden, vangen, plukken en verzamelen, onwortelen, vernielen, et cetera van in het wild levende soorten;
- het opzettelijk verstoren van die soorten, vooral tijdens voortplanting, afhankelijkheid van de jongen, overwintering en tijdens trek;
- het opzettelijk vernielen of rapen van eieren in de natuur;
- de beschadiging of vernieling van voortplantings- of rustplaatsen.

Het in het bezit hebben, vervoeren, verhandelen of ruilen en het te koop aanbieden van die soorten;